

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. III. De modo, quo observanda sunt præcepta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

I. Si Germanus per Hispaniam transeat, potest sabbathis vesci intestinis animalium. Idem si per Belgium, aut Mediolanum iter habeat, potest inter Nativitatem Christi, & Purificationem, in Belgio sabbathis, Mediolani verò quatuor primis diebus Quadragesimæ carnis vesci. *San. Suar. Bonac. p. 6. n. 61.*

II. Si quis ex Diœcesi Catholica, v.g. Hildesio, ubi vetus Calendarium adhuc est in usu, veniat in aliam, ubi novum est receptum, v.g. Monasterium; potest, si ibi Quadragesima præterit, carnis vesci, ut docet *Sanch. l. c. Salas, n. 69, Bonac. n. 64. Less. l. 4. cap. 2. d. 8.* qui tamen contrariam sententiam suadet in praxi, licet hæc tuta sit, ut etiam docet *Laym.*

Addidi *ex Diœcesi Catholica*: quia si Catholicus veniat in terras hæreticorum, ubi alii Catholici non sunt, tenetur ibi servare novum Calendarium, ad vitandum scandalum, & contemptum Ecclesiæ Catholicæ. *vid. Lay. l. 1. t. 4. c. 11. n. 8.*

CAPUT III.

De modo, quo observanda sunt præcepta.

DUBIUM I.

An debeant impleri ex charitate?

Resp. Possunt impleri sine charitate, nisi hanc in substantia includunt; ut v.g. præceptum dilectionis DEI. Ratio, quia tantum præcipitur substantia actus inclusi in præcepto, v.g. ut honoretur parens, non autem finis, modus præcepti, ut

ut docet *S. Thom. 1. 2. q. 100. a. 10.* Interim certum est, requiri charitatem in operante, ut impletio præcepti sit meritoria, juxta *1. Cor. 13. Si linguis hominum loquar. S. Thom. Suar. Sanch.* Unde resolvuntur sequentes Casus.

I. Si quis jejunet, vel intersit sacro, ob vanam gloriam, vel etiam ut furetur, potest nihilominus implere præceptum, etiam peractum ex circumstantiis peccaminosum: quia implet substantiam illius præcepti, licet peccet contra aliud, cui finis ille malus opponitur, ut docet *Sanch. 1. mor. c. 14. Lay. l. 1. t. 4. c. 4. n. 6. Card. de Lugo dis. 22. s. 2. n. 23.*

II. Simili ratione impletur votum, juramentum DEO factum, pœnitentia sacramentalis, licet actus ipse sit peccatum *Idem l. cc.*

DUBIUM II.

An ad impletionem præceptorum, requiratur intentio iis satisfaciendi.

Resp. Quod non. Ita *Sanch. Vasq. 1. 2. q. 100. a. 9. & alii communiter.* Ratio est, quia lex tantum præcipit liberam operis externi executionem, v. g. auditionem sacri; non autem, ut alio peculiari actu quis velit, vel intendat præcepto satisfacere, sive, ut alii loquuntur, præcepta non obligant ad obedientiam formalem, hoc est, ut aliquid fiat quia præcipitur, sed tantum ad materiale, sive ut fiat quod præcipitur. *vid. infr. l. 3. r. 3. c. 1. d. 3.* Unde resolvuntur sequ. Casus.

I. Qui alicujus præcepti immemor, illud implevit, v. g. ignorans esse diem festum, liberè tamen interfuit sacro, is satisfecit, Neq; ut quidam

volunt, necesse est, ut postea intelligens esse diem festum, velit tunc satisfacere per Missam auditam, quia implevit substantiam actus præcepti. *S. Tho. Hen. Fill. t. 1. c. 7. q. 7.*

II. Is votum, juramentum, & pœnitentiam sacramentalem verè implet, qui opera promissa, vel injuncta exequitur, etsi non habeat intentionem implendi; modò tamen non applicet ea pro alia re. Ratio, quia vota, &c. sunt leges quasi particulares, quas homo sibi, vel alteri imponit; unde tantum obligant ad substantiam actus. *Suar. An. Less. Lay. n. 6.*

DUBIUM III.

An satisfaciat præcepto, qui faciens opus, expressè intendit per illud non satisfacere.

Resp. Satisfacit. Ita *Suar. Val. Vasq. l. c. & Less. l. 2. cap. 7. dub. 10.* contra *Navar. Azor. &c.* Ratio est, quia præcepta tantum obligant ad substantiam operis injuncti; ergò illa posita, non est in potestate operantis, ut non satisfaciat. Nec refert 1. quòd actus non operentur ultra intentionem agentis; quia id intelligitur, quando est in potestate operantis, v. g. satisfacere vel non. Nec 2. quòd, qui debet alteri centum, non satisfaciat obligationi, si liberali donatione det ducentos. Nec 3. quòd voto obligatus ad recitandum rosarium, si recitet animo non implendi, non satisfaciat. Ratio, quia hæc & similes obligationes proveniunt ex voluntate promittentis, qui sicut ab initio debitorem se liberè

con-

constituit, sic in debito liberè permanere potest: obligatio autem parendi legi, provenit ex voluntate legislatoris, ideoque non extenditur ultra ejus intentionem, & voluntatem, nempe ultra substantiam operis præcepti. *Kön. n. 309. v. Less. l. e. & Lay. hic.* Unde resolvuntur sequentes Casus.

I. Sacerdos, qui legit Horas non ea devotione, quâ voluit, ideoque proposuit ad satisfaciendum præcepto repetere, etsi deinde non repetat, satisfecit tamen præcepto. *Suar. Kön. Card. de Lugo, &c.*

II. Audiens sacrum die festo, quod scit esse ultimum, (vel, si non sit ultimum, intendens non audire aliud) licet intenderit non satisfacere, verè tamen satisfecit præcepto de audienda Missa, etsi peccarit contra aliud præceptum, quo quis tenetur esse subditus legislatori. *Cardin. de Lugo l. c.*

III. Is, qui sacrum audivit die festo, legit Horas Canonicas, absolvit poenitentiam sacramentalem, cum animo non satisfaciendi, non tenetur postea mutare voluntatem, ut velit per præcedens opus satisfecisse: quia verè satisfecit, *Sanch. Salas, d. 9. n. 33. Cardin. de Lugo de Euch. di. 22. f. 1. n. 21.* contra *Suar.*

DUBIUM IV.

An ad impletionem præceptorum requiratur intentio, seu voluntas faciendi id, quod præceptum est?

Q 5

Resp.

Resp. Quòd sic. Ratio est, quia cùm lex detur hominibus, non brutis, ideoque humano modo sit implenda, hinc impletio omnis præcepti, five humani, five divini, debet esse actus humanus conjunctus cum libertate, & voluntate operantis, id est, ut velit, five intendat facere hoc, quod est præceptum; v. g. audire sacrum, jejunare, &c. Est communis. *vid. Vasq. l. 2. q. 100. n. 9. Suar. Sanch.* Unde resolvuntur hi Casus.

I. Qui audivit sacrum die festo ebrius, dormiens, aut impositus quomodocunque, aut nefcius quid aggrederetur aut vellet facere, tenetur postea compos sui factus, audire aliud sacrum. *Suar. Sanch. Salas. d. 9. n. 11.*

II. Is, qui audivit sacrum, jejunavit, &c. profusus violenter coactus, non satisfecit; non enim fuit actus humanus, defectu voluntarii. *Vasq. Suar. Azor. Fill. n. 212.*

Dixi, *profusus violenter*: Quia si famulus, v. g. metu Domini, aut puer metu Magistri, sacrum audiat, (esto non sit auditurus, si Magister abesset,) is, etsi perversa voluntate illa peccet, præcepto tamen satisfacit. Ratio, quia metus non tollit libertatem. *San. Sal. l. c. Lay. l. 2. t. 4. c. 4. n. 12.*

III. Recitans Horas sola intentione legendi, vel addiscendi, non satisfacit, uti nec ille, qui vadit ad sacrum, tantum ut oculos pascat, cum alio colloquatur, vel expectet amicum. *Card. de Lugo l. c. n. 25.*

IV. Nec satisfacit is, qui tantum fictè confitetur, v. g. orat, &c. quia non ejus fictio, sed opus præceptum est.

DU-

DUBIUM V.

An duplici præcepto, uno actu, vel diversis actibus, eodem tempore possit satisfieri?

Resp. I. Uno actu diversa præcepta simul impleri possunt: nisi aliud colligatur ex mente præcipientis. Patet ex praxi quotidiana: qui enim obligatur ad Horas ratione ordinis & beneficii, satisfacit una recitatione. *Sanch. l. 1. c. 14. Sal. Bon. p. 10.* Unde resolvuntur hi Casus.

I. Cùm Dominica & festum incidunt in eundem diem non teneris audire duo sacra.

II. Votum & Pœnitentia in confessione iuncta, plerumque non implentur per actum aliàs debitum; quia hæc plerumque non est mens votantis, & Confessoris. *v. Suar. tom. 4. in 3. p. San. 1. mor. c. 14.*

Dixi, *plerumque*: quia subinde Confessarii iungunt opus aliàs præceptum.

III. Qui alteri ex pluribus obligationibus, debet centum v. g. non satisfecit, si semel dat centum: quia in debitis iustitiæ, attenditur æqualitas rei ad rem: non potest autem unum centum, æquale esse debitis plurium centum. Unde in his alia est intentio, & mens obligantis. *Sanch. Sal. l. c.*

Resp. II. Potest quis eodem tempore diversis actibus duplici præcepto satisfacere, dummodo unum non impediatur alterum. Est communis. Et ratio, quia plerumq; temporū diversitas non præcipitur. *Suar. Az. p. 1. l. 7. c. 5. San. l. 1. c. 14.* Unde resolv.

I. Potest quis eodem tempore audire Missam in festo præceptam, & simul legere Horas, vel alias orationes, voto, aliâve ratione debitas. *Bon. p. 10. n. 8.*

II. Potest item, qui tenetur audire duas Missas, eas audire simul, imò etiam tres, ut docent aliqui, dum simul in pluribus altaribus fiunt. *San. 1. mor. cap. 14. n. 12. Major in 4. dist. 18.*

DUBIUM VI.

An, qui uno actu violat plura præcepta, committat plura peccata?

Resp. Si violet præcepta materialiter tantum diversa, ita ut licet sint plurium legislatorum, habeant tamen motivum formale idem, & versentur circa materiam eandem numero, cum iisdem circumstantiis, unum tantum peccatum committit: si verò præcepta sint formaliter diversa, ob motiva proxima specie distincta; vel versentur circa materiâ numero diversam, committet plura peccata; quia sunt obligationes, & malitiæ diversæ. *Ita Sanch. l. 9. de matr. d. 15. Vasq. l. 2. d. 9. Salas, Card. de Lugo d. 16. num. 245.* Unde resolvitur.

I. Qui non jejunavit die vigiliæ, incidentis in Quadragesimam, aut neglexit sacrum festo incidente in Dominicam, unicum commisit peccatum, satisque est confiteri de jejunio, & sacro uno: quia in his præceptis unica est ratio formalis, & motivum proximum, v. g. in priore maceratio carnis, in posteriore cultus Dei. *Lay. Sanch. Card. de Lugo l. 6.*

II. Qui

II. Qui violat votum, & juramentum, vel votum, & præceptum Ecclesiæ de eadem re, duplicem malitiam committit, ac proinde id in confessione explicandum est: quia voti observatio præcipitur, ut fides Deo debita servetur: juramenti autem, ne Deus vocetur in falsum testem: & sic duæ sunt hic rationes formales; uti & sunt in omissione Missæ, quæ & propter festum, & ex injuncta pœnitentia audiri debet. *Card. de Lugo l.c.*

III. Si ligatus cum ligata adulteretur, duplex peccatum injustitiæ committitur, unum contra propriam uxorem, alterum contra maritum adulteræ: uti etiam, si quis uno actu occidat plures, sunt plura homicidia; quia in istis materia est numero diversa, *Lay. l. 1. t. 2. c. 10. n. 3. Sanch. Card. de Lugo l.c.*

CAPUT IV.

Quæ excusent à transgressione præcepti?

DUBIUM I.

An ignorantia excuset?

Resp. Si sit invincibilis, excusat; quia nemo peccat, nisi actu voluntario: hic autem cognitionem præsupponit. Si autem sit vincibilis, & culpabilis, non excusat; qualis est, cum poteras, & tenebaris scire, aut discere, & in mentem veniebat dubitare, nec studuisti intelligere. *S. Aug. S. Thom. Sanch. 10. mor. cap. 16. & ceteri communiter contra Palaum.* Unde resolvitur,

B 7

I. Si